

MONITOR BEZPIECZEŃSTWA INSTYTUTU ZACHODNIEGO

4/2024
11.09.2024

Redakcja:

dr Karol Janoś (red. naczelny), prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

OBRONNOŚĆ

🕒 BUNDESTAG ZATWIERDZIŁ ZAKUP NOWYCH CZOŁGÓW, SAMOCHODÓW TRANSPORTOWYCH ORAZ SYSTEMÓW OBRONY POWIETRZNEJ DLA BUNDESWEHRY

[3.07.2024] Komisja Budżetowa Bundestagu wyraziła zgodę na realizację przygotowanych przez resort obrony zamówień nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego dla sił zbrojnych. W skład pakietu wchodzi m.in. zakup 105 czołgów *LEOPARD 2* w najnowocześniejszej wersji *A8* (koszt kontraktu: ok. 2,9 mld euro, dostawa ma nastąpić w latach 2027–2030), 5800 lekkich samochodów transportowych Mercedes-Benz (pierwszy etap zamówienia to 1200 pojazdów o łącznej wartości 240 mln euro, które mają być dostarczone do końca 2027 r., dostawa pozostałych 4600 o wartości ok. 1,1 mln miałyby nastąpić do 2032 r.), a także 4 systemy obrony powietrznej *PATRIOT* (koszt kontraktu: 1,4 mld euro).

Na lipcowym posiedzeniu Komisja Budżetowa zatwierdziła także zamówienia amunicji. Należy do nich m.in. wart ok. 1,3 mld euro kontrakt na dostawę kilkuset tysięcy pocisków kalibru 155 mm, które są m.in. przeznaczone do haubic armat *Panzerhaubitze 2000*. Umowa ta jest częścią porozumienia ramowego, które przewiduje dostawę w przyszłości milionów tego typu pocisków. Ponadto zatwierdzono także kontrakt o wartości ok. 452 mln na dostawę kilku milionów sztuk amunicji do karabinów maszynowych. (KJ)

🕒 KANCLERZ NIEMIEC NA SZCZYCIE NATO W WASZYNGTONIE

[9–11.07.2024] W Waszyngtonie miał miejsce jubileuszowy szczyt NATO. Historycznie nawiązywał on do 75. rocznicy utworzenia Paktu, natomiast w wymiarze praktycznym koncentrował się na najważniejszych problemach stojących obecnie przed Sojuszem. W spotkaniu oprócz przywódców 32 państw członkowskich uczestniczyli także reprezentanci Unii Europejskiej i Ukrainy, wybranych państw z obszaru Indo-Pacyfiku oraz Bliskiego Wschodu. Niemieckiej delegacji przewodniczył kanclerz Niemiec Olaf Scholz, który podczas wypowiedzi mocno podkreślał wsparcie Joe Bidena dla relacji transatlantyckich, konieczność solidarnej współpracy w obrębie NATO i udzielania dalszej pomocy dla Ukrainy. Jednocześnie bronił swojej decyzji o niedostarczeniu Ukrainie niektórych rodzajów uzbrojenia, w tym na przykład rakiet dalekiego zasięgu *Taurus*, uzasadniając to w sposób następujący: „Naszym zadaniem będzie zawsze w maksymalnym stopniu wspieranie Ukrainy, ale staramy się zapobiec eskalacji wojny w konflikt zbrojny między Rosją a NATO. A to wymaga mądrości, jasności i stanowczości”. Najważniejsze decyzje podjęte podczas szczytu zawarto w deklaracji końcowej oraz w ramach zobowiązań do długoterminowej pomocy w zakresie bezpieczeństwa dla Ukrainy. Dotyczyły one między innymi kwestii dalszego wzmocnienia odstraszania i obrony Paktu, długoterminowego wsparcia dla Ukrainy czy pogłębienia globalnego partnerstwa przede wszystkim z państwami z regionu Indo-Pacyfiku (Japonia, Korea Płd., Australia, Nowa Zelandia) i Unii Europejskiej. (SW)

● **PLANY RFN I USA W SPRAWIE STACJONOWANIA W NIEMCZECH RAKIET POŚREDNIEGO I ŚREDNIEGO ZASIĘGU**

[10.07.2024] W trakcie waszyngtońskiego szczytu NATO ogłoszone zostały plany RFN i USA w sprawie rozmieszczenia w 2026 r. na terytorium Niemiec rakiet pośredniego i średniego zasięgu. Według ujawnionych informacji rozlokowane zostaną trzy typy pocisków: *Standard Missile (SM-6)* o zasięgu 500 km), *Tomahawk* z zasięgiem do ok. 2,5 tys. km i hipersoniczne *Long-Range Hypersonic Weapon (LRHW)* dysponujące zasięgiem ponad 3 tys. km. Baterie przeznaczone do tych pocisków zostaną rozmieszczone w ramach utworzonej w 2021 r. w Wiesbaden (Hesja) 2. Wielodomenowej Grupy Zadaniowej Wojsk Lądowych USA (2nd Multi-Domain Task Force, MDTF). Zgodnie z założeniami zaplanowane na 2026 r. czasowe rozmieszczenie ww. systemów raketowych ma być jedynie wstępem do trwałej dyslokacji tego typu uzbrojenia USA na terytorium Niemiec. (KJ)

● **NIEMCY ZACIEŚNIAJĄ WSPÓŁPRACĘ NA RZECZ ZWIĘKSZENIA ZDOLNOŚCI OBRONNYCH I ODSTRASZANIA NATO**

[9-11.07.2024] W trakcie szczytu NATO w Waszyngtonie Niemcy zawarły nowe porozumienia z partnerami o współpracy w sprawie zwiększenia zdolności Sojuszu w zakresie odstraszania i zdolności obronnych. Jedno z nich dotyczy min morskich. Wraz z Danią, Estonią, Finlandią, Litwą, Łotwą, Norwegią, Polską i Szwecją Niemcy zamierzają zacieśnić współpracę odnośnie do produkcji, magazynowania, szkoleń i rozwoju min morskich. W Waszyngtonie został także podpisany przez ministrów obrony RFN, Francji, Polski i Włoch list intencyjny w sprawie rozwoju pocisków manewrujących dalekiego zasięgu, które miałyby być alternatywą dla amerykańskiego pocisku *Tomahawk*. Koncepcją nowego pocisku dysponuje już specjalizujący się w produkcji broni raketowej koncern MBDA z siedzibą we Francji.

Podczas pobytu w stolicy USA szef niemieckiego resortu obrony Boris Pistorius podpisał również porozumienie dotyczące udziału Niemiec w realizowanym przez NATO projekcie Alliance Persistent Surveillance from space (APSS), który skupia się na gromadzeniu, udostępnianiu i analizowaniu danych kosmicznych na potrzeby prowadzonych przez Sojusz misji i operacji. Minister obrony RFN wraz ze swoimi odpowiednikami z Kanady i Norwegii w trakcie waszyngtońskiego szczytu podpisał ponadto porozumienie na rzecz bezpieczeństwa w rejonie Północnego Atlantyku. (KJ)

● **ROZBUDOWA PRZEMYSŁU ZBROJENIOWEGO NIEMIEC A USTALENIA NATO**

[10.07.2024] Podczas szczytu NATO w Waszyngtonie zatwierdzono nowe zobowiązanie Sojuszu dotyczące rozbudowy potencjału przemysłowego. Ma ono na celu przyspieszenie zdolności i produkcji przemysłu obronnego Paktu oraz podkreślenie strategicznego znaczenia transatlantyckiej współpracy w tym zakresie. Silny przemysł obronny jest też niezbędny do utrzymania skutecznej polityki odstraszania i obrony NATO oraz aby nadal wspierać Ukrainę. Przyjęte zobowiązanie obejmuje działania długoterminowe, takie jak opracowanie krajowych planów wzmocnienia zdolności przemysłowych, przyspieszenie zamówień międzynarodowych, usprawnienie wdrażania norm w celu zwiększenia interoperacyjności, usunięcie barier w handlu i inwestycjach oraz zabezpieczenie krytycznych łańcuchów dostaw. Nowe zobowiązanie opiera się

na planie działań na rzecz produkcji obronnej uzgodnionym podczas szczytu w Wilnie w lipcu 2023 r. Od tego momentu sojusznicy poczynili znaczne postępy w aktualizowaniu narodowych strategii obronnych, usprawnianiu procesów zaopatrzenia i inwestowaniu w produkcję przemysłową. Jest to niejednokrotnie nadrabianie wieloletnich zaległości występujących w tym zakresie. W znacznym stopniu dotyczy to Niemiec, gdzie jak wynika z badania przeprowadzonego przez Fundację Friedricha Eberta, przemysł obronny po 1990 r. skurczył się nawet o 60%. Spowodowało to, iż z ok. 290 tys. miejsc pracy w tym sektorze pozostało niecałe 100 tys. Stąd też m.in. zapowiedź kanclerza Olafa Scholza o rozpoczęciu nowej niemieckiej polityki zbrojeniowej. Tego typu deklaracje oraz działania wywołują jednak protesty części środowisk politycznych oraz opinii publicznej. (SW)

🕒 **REORGANIZACJA GŁÓWNYCH DOWÓDZTW BUNDESWEHRY**

[2.08.2024] Ministerstwo Obrony RFN poinformowało, że 1 października utworzone zostaną nowe Dowództwo Operacyjne (Operative Führungskommando der Bundeswehr, OpFüKdoBw) i Dowództwo Wsparcia Bundeswehry (Unterstützungskommando der Bundeswehr, UstgKdoBw). Pierwsze z nich powstanie z połączenia funkcjonujących dotąd Dowództwa Terytorialnego odpowiedzialnego za obronę na terytorium kraju i Dowództwa Operacyjnego, które było odpowiedzialne za realizację operacji zagranicznych. Zgodnie z założeniami jego personel ma liczyć 1400 osób. Siedziba Dowództwa Operacyjnego będzie się mieścić w Schwielowsee pod Poczdamem i w Berlinie, a pełną gotowość operacyjną ma osiągnąć do 1 kwietnia 2025 r. Na dowódcę OpFüKdoBw został wyznaczony generał porucznik Alexander Sollfrank, który kieruje obecnie dowództwem ds. międzynarodowych operacji i Joint Support and Enabling Command w Ulm. Szef Dowództwa Operacyjnego będzie pełnił jednocześnie funkcję naczelnego dowódcy obrony terytorialnej.

Dowództwem Wsparcia, któremu podlegać będą takie obszary, jak m.in. logistyka, służba medyczna, współpraca cywilno-wojskowa, a także żandarmeria wojskowa, będzie kierował generał major Gerald Funke, który do tej pory pełni funkcję szefa dowództwa Bundeswehry ds. logistyki. Na siedzibę dowództwa wyznaczono byłą niemiecką stolicę Bonn. Podobnie jak w przypadku Dowództwa Operacyjnego ma ono osiągnąć pełną zdolność operacyjną do początku kwietnia przyszłego roku. Według założeń resortu w Dowództwie Wsparcia zostanie utworzonych ok. 600 stanowisk dla personelu wojskowego i cywilnego.

Utworzenie nowych dowództw to element ogłoszonej na początku kwietnia br. przez ministra obrony RFN Borisa Pistoriusa reformy strukturalnej Bundeswehry, której głównym celem jest jej lepsze przystosowanie do realizacji zadań związanych z obroną terytorialną i sojuszniczą. Poza reorganizacją głównych dowództw obejmuje ona również zmiany w organizacji rodzajów sił zbrojnych. (KJ)

BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

🕒 NATO WOBEC ZWALCZANIA TERRORYZMU – PRZYPADEK NIEMIEC

[5.08.2024] NATO zaprezentowało ostatecznie zaktualizowane wytyczne polityczne w zakresie zwalczania terroryzmu w państwach członkowskich. Jednym z najważniejszych tutaj podmiotów jest RFN, gdzie poziom zagrożenia terrorystycznego sukcesywnie wzrasta. Co więcej, problem ten ma w Niemczech charakter interdyscyplinarny, obejmując bardzo różnorodne nurty aktywności terrorystycznej zarówno o charakterze skrajnie prawicowym, skrajnie lewicowym, jak i islamistycznym, ale też dotyczy on terroryzmu wspieranego przez podmioty państwowe (np. Iran czy Rosja), w tym choćby cyberterroryzmu. Wytyczne zostały zaakceptowane podczas szczytu Paktu w Waszyngtonie (9-11.07 br.) przez wszystkie państwa członkowskie. Odzwierciedlają one ewolucję zagrożenia terrorystycznego, a także działań NATO w tym zakresie w kontekście zmian, które wystąpiły w ciągu ostatniej dekady. Zmodyfikowane wytyczne koncentrują się na trzech kluczowych obszarach: podnoszeniu świadomości zagrożenia terrorystycznego, zapewnieniu odpowiednich zdolności i gotowości do działania oraz wzmacnianiu zaangażowania i współpracy z państwami partnerskimi Sojuszu i innymi organizacjami międzynarodowymi. Zwrócono ponadto dużą uwagę na przestrzeganie prawa międzynarodowego, wsparcie dla członków Paktu, niepowielanie określonych działań oraz komplementarność realizowanej polityki zwalczania terroryzmu, zaznaczając, iż terroryzm jest najbardziej bezpośrednim asymetrycznym zagrożeniem dla bezpieczeństwa obywateli oraz dla międzynarodowego pokoju i dobrobytu. Terroryzm, obok zagrożenia i wyzwania ze strony Rosji oraz Chin, jest uznawany przez NATO za kluczowy problem zarówno dla bezpieczeństwa wewnętrznego, jak i międzynarodowego. (SW)

🕒 ATAK TERRORYSTYCZNY W SOLINGEN

[23.08.2023] W wyniku ataku nożownika podczas miejskiego festynu w Solingen zginęły trzy osoby, a osiem zostało poważnie rannych. Sprawca uciekł, a policja rozpoczęła intensywne poszukiwania. Niemiecka prokuratura nie wyklucza, że atak miał podłoże terrorystyczne. Państwo Islamskie oświadczyło bowiem w specjalnym komunikacie, że jest odpowiedzialne za przeprowadzony zamach. Ministra spraw wewnętrznych RFN Nancy Faeser wezwała do zjednoczenia się społeczeństwa i elit politycznych. „W takich czasach nie pozwolimy się podzielić, ale stoimy razem i nie dopuścimy, aby tak straszny atak podzielił społeczeństwo”. N. Faeser podkreśliła też, że nie można ulegać wpływom tych, którzy chcą się nienawiść. Zapewniła ponadto kraj związkowy Nadrenia Północna-Westfalia i miasto Solingen o pomocy władz federalnych. Dzień później, jak poinformował minister spraw wewnętrznych Nadrenii Północnej-Westfalii Herbert Reul, podejrzany o atak sam oddał się w ręce policji. Jest nim 26-letni Issa al H., który przybył do Niemiec pod koniec grudnia 2022 r. i złożył wniosek o azyl w Bielefeld. Nie był wcześniej znany organom bezpieczeństwa jako islamski ekstremista. Mieszkał w ośrodku dla uchodźców, gdzie zorganizowano dużą operację policyjną z udziałem jednostek specjalnych. Z najnowszych przeprowadzonych w Niemczech badań wynika, iż sukcesywnie spada tam poczucie bezpieczeństwa. Jest to związane przede wszystkim ze wzrostem przestępczości, w tym ataków z użyciem noża. W minionym roku w RFN odnotowano prawie 6 mln różnego rodzaju przestępstw, znaczna część z nich miała podłoże kryminalne. (SW)

BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE

🕒 WIZYTA MINISTRA OBRONY RFN W REGIONIE INDO-PACYFIKU

[29.07–4.08.2024] Szef niemieckiego resortu obrony rozpoczął swoją wizytę w rejonie Indo-Pacyfiku od pobytu na fregacie „Baden-Württemberg”, która brała udział w międzynarodowych manewrach morskich RIMPAC kierowanych przez USA, w których uczestniczyło 29 państw. Organizowane od 1971 r. ćwiczenia mają służyć umocnieniu współpracy między zaangażowanymi w nie siłami zbrojnymi w zakresie realizacji różnego rodzaju operacji morskich. Poza fregatą „Baden-Württemberg” niemieckie siły zbrojne wysłały na manewry także okręt zaopatrzeniowy „Frankfurt am Main” oraz 3 samoloty *Eurofighter* i dwa samoloty transportowe *A-400 M*. Trzeba zaznaczyć, że niemieckie okręty biorące udział w manewrach od maja br. są stale obecne w regionie Indo-Pacyfiku w ramach podjętej przez Niemcy w 2021 r. inicjatywy Indo-Pacific Deployment, mającej na celu wzmocnienie obecności i zaangażowania Niemiec na tym obszarze w myśl przyjętych w 2020 r. „Założeń w sprawie regionu Indo-Pacyfiku”. Dokument ten przewiduje zacieśnienie współpracy ze strategicznymi partnerami Berlina w tym regionie.

Szef niemieckiego resortu obrony w trakcie pobytu na manewrach RIMPAC mówił o tym, że rosnące zaangażowanie wojskowe RFN w regionie Indo-Pacyfiku wiąże się z dążeniem do zabezpieczenia interesów Niemiec i Unii Europejskiej. Jak podkreślał, Niemcy podobnie jak inne państwa, których gospodarka opiera się w dużej części na eksporcie, są szczególnie zainteresowane utrzymaniem bezpieczeństwa szlaków handlowych w tym regionie.

Przy okazji pobytu w rejonie Indo-Pacyfiku minister Pistorius wziął także udział w uroczystościach związanych z rozpoczęciem przez Niemcy uczestnictwa w realizowanej od 1950 r. pod kierownictwem USA misji ONZ w Korei Południowej (United Nations Command, UNC). Szef resortu obrony RFN spotkał się ze swoim południowokoreańskim odpowiednikiem. Rozmowy dotyczyły m.in. zaangażowania obu państw w udzielanie pomocy wojskowej Ukrainie, dwustronnej współpracy w obszarze bezpieczeństwa i obrony, a także przedstawionego w tym roku przez USA w trakcie Shangri-La-Dialog w Singapurze dokumentu na temat zasad współpracy zbrojeniowej w regionie Indo-Pacyfiku (Statement of Principles for Indo-Pacific Defense Industrial Base Collaboration).

Ostatnim punktem wizyty ministra Pistoriusa w regionie Indo-Pacyfiku była wizyta w Filipinach. W stołecznej Manili odbył on rozmowy z tamtejszym ministrem obrony Gilbertem Teodoro na temat bilateralnej współpracy wojskowej. Według informacji niemieckiego resortu obrony kooperacja w zakresie uzbrojenia między oboma państwami mogłaby w najbliższych latach dotyczyć obrony powietrznej oraz samolotów transportowych. Ponadto rozważana jest także współpraca w zakresie szkolenia między siłami zbrojnymi RFN i Filipin. Podczas pobytu w Filipinach szef niemieckiego resortu obrony mówił o czynionych przez Niemcy staraniach na rzecz uzyskania statusu obserwatora w rozszerzonym formacie ministrów obrony państw członkowskich Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Warto zaznaczyć, że choć Niemcy i Filipiny utrzymują stosunki dyplomatyczne od siedemdziesięciu lat, to Boris Pistorius jest pierwszym ministrem obrony RFN, który złożył wizytę w tym państwie. (KJ)

🕒 DYSKUSJA NA TEMAT MOŻLIWOŚCI UDZIAŁU NIEMIEC W OBRONIE IZRAELA

[4.08.2024] Poseł CDU Roderich Kieserwetter w rozmowie z tygodnikiem „Der Spiegel” zgłosił postulat pod adresem rządu federalnego, aby Niemcy zaangażowały się militarnie w obronę Izraela przed oczekiwanym atakiem na to państwo ze strony Iranu i sprzymierzonej z nim libańskiej organizacji Hezbollah. Zdaniem polityka chadecji zaangażowanie Berlina mogłoby polegać na wsparciu pozostałych sojuszników Izraela w formie zapewnienia możliwości tankowania w powietrzu ich floty samolotów lub też bezpośredniego udziału niemieckich sił powietrznych w działaniach defensywnych (np. wykorzystanie samolotów *Eurofighter* do zwalczania irańskich dronów). Wypowiedź R. Kiesewettera padła w kontekście informacji o wzmocnieniu przez USA swojej obecności wojskowej na Bliskim Wschodzie i prowadzonych między sojusznikami Izraela rozmów na temat udziału w działaniach obronnych tego państwa przed spodziewanym atakiem Iranu.

Przedstawiciele rządu federalnego odnosząc się do możliwości udziału Bundeswehry w obronie Izraela, wskazywali, że dotąd kwestia ta nie była rozważana przez gabinet. Zachowawcze stanowisko w sprawie ewentualnego zaangażowania niemieckich sił zbrojnych w obronę Izraela zajęli także posłowie współrządzącej SPD. Andreas Schwarz, rzecznik frakcji socjaldemokratów ds. polityki obrony, podobnie jak wcześniej minister obrony RFN podkreślał, iż izraelski rząd nie skierował do Niemiec żadnych próśb w tej sprawie. Jednocześnie jednak zaznaczył, że rząd federalny powinien być dobrze przygotowany na taką ewentualność. Poseł SPD przypominał, że ochrona Izraela jest częścią racji stanu Niemiec i wiąże się z tym zobowiązanie do niesienia pomocy temu państwu w razie konieczności.

Także wśród członków CDU, największej partii opozycyjnej, postulat posła Kiesewettera nie zyskał większego poparcia. Zastępca przewodniczącego frakcji CDU w Bundestagu Johann Wadepful wskazywał, że kwestia militarnego zaangażowania Niemiec nie znajduje się aktualnie w agendzie rozmów. Inny poseł chadecji, Thorsten Frei podkreślał, iż w tej chwili należy być bardzo ostrożnym z wysuwaniem tego rodzaju propozycji. Z kolei rzecznik frakcji chadeków w Bundestagu ds. polityki zagranicznej zwracał uwagę, że Niemcy są w obecnej sytuacji dla Izraela bardziej cenni jako „dyplomatyczny mediator”. Zaznaczył też, że Bundeswehra może mieć problemy z udziałem w tego typu działaniach militarnych. W jego ocenie USA, Francja i Wielka Brytania dysponują całkiem innymi zdolnościami w regionie niż niemieckie siły zbrojne i są dobrze przygotowane do podjęcia działań obronnych na rzecz Izraela. Podobną opinię wyraził także przewodniczący Komisji Obrony Bundestagu Marcus Faber. Uważa on, że Bundeswehra nie może w większym stopniu udzielić pomocy Izraelowi. Zdaniem posła FDP pomoc ze strony RFN dla Izraela powinna polegać na jak najszybszym wyrażeniu zgody na dostawy do tego państwa uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

Krytycznie do idei aktywnego zaangażowania RFN w obronę Izraela odnieśli się przedstawiciele AfD i *Die Linke*. Matthias Moosdorf, rzecznik frakcji AfD ds. polityki zagranicznej oświadczył, że jego partia jest w pełni świadoma odpowiedzialności Niemiec za bezpieczeństwo Izraela, ale nie oznacza to w żadnym wypadku zgody na wysłanie niemieckich sił zbrojnych w rejon Bliskiego Wschodu. Według współprzewodniczącej *Die Linke* Janine Wissler pomysł zaangażowania niemieckich sił zbrojnych do walki po stronie premiera Izraela Benjamina Netanjahu jest nieodpowiedzialny. W jej ocenie RFN

powinna podjąć działania na rzecz zawieszenia broni w strefie Gazy i deeskalacji sytuacji kryzysowej na Bliskim Wschodzie. Skrytykowała też przy tym udzielanie pomocy Izraelowi poprzez dostawy uzbrojenia i sprzętu wojskowego. (KJ)

